

⁷ Про Консульський статут України : затв. Указом Президента України від 2 квіт. 1994 р. № 124/94. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/>.

⁸ Journal officiel de l'Union européenne (JO) L 243 du 15.9.2009, p. 1; Official Journal of the European Union L 243, 15.9.2009 p. / А. О. Четвериков. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eulaw.edu.ru/>.

⁹ Про затвердження Правил оформлення і видачі дипломатичними представництвами та консульськими установами України посвідчення особи на повернення в Україну : затв. Наказом Міністерства закордонних справ від 19 грудня 2005 р. № 226 // Офіційний вісник України. – 2006. – № 5. – Ст. 261.

¹⁰ Про затвердження положення про Представництво Міністерства закордонних справ України на території України : затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 25 липня 2002 р. № 1050 // Офіційний вісник України. – 2002. – № 30. – С. 54.

¹¹ Чехович С. Б. Юридичні аспекти міграційних процесів в Україні : [навч. посіб.] / С. Б. Чехович – К. : МАУП, 2001. – С. 140.

¹² Про затвердження Положення про консульський збір України : затв. Наказом Міністерства закордонних справ України від 5 січня 2011 р. № 3 // Офіційний вісник України. – 2011. – № 8. – С. 189.

Резюме

У статті розкривається сутність стадій і етапів адміністративного провадження щодо оформлення та видачі віз іноземцям та особам без громадянства для в'їзду в Україну. Автор наводить власне визначення «провадження у справах щодо оформлення та видачі віз іноземцям та особам без громадянства для в'їзду в Україну» і зазначає суттєві зміни й доповнення щодо візової політики на території України.

Ключові слова: запрошення, віза, іноземець, особа без громадянства, стадії, етапи, адміністративне провадження.

Резюме

В статье раскрывается сущность стадий и этапов административного производства по оформлению и выдаче виз иностранцам и лицам без гражданства для въезда в Украину. Автор приводит собственное определение «производства по делам по оформлению и выдаче виз иностранцам и лицам без гражданства для въезда в Украину» и отмечает существенные изменения и дополнения относительно визовой политики на территории Украины.

Ключевые слова: приглашение, виза, иностранец, лица без гражданства, стадии, этапы, административное производство.

Summary

The article reveals the essence of stages and phases of administrative proceedings concerning the processing and issuance of visas to foreigners and stateless persons to enter Ukraine. The author gives his own definition of «proceedings concerning the processing and issuance of visas to foreigners and stateless persons to enter Ukraine» and notes significant changes and amendments regarding to visa policy in Ukraine.

Key words: invitation, visa, foreigner, stateless person, stages, phases, administrative proceedings.

Отримано 21.09.2012

В. А. ШЕВЧУК

Валерій Андрійович Шевчук, заступник начальника факультету Національного університету ДПС України

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ ФІНАНСОВОГО ТА МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ПОДАТКОВОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

Сучасні умови процесів глобалізації економіки, зростання господарювання характеризуються посиленням нестабільності фінансової системи, новими вимогами до управління фінансовими ресурсами і фінансовими відносинами органів виконавчої влади, зокрема Державної податкової служби України (далі – ДПС України). Тому виникає необхідність у подальшому удосконаленні теоретико-практичних засад організації фінансового забезпечення та матеріально-технічного постачання ДПС України, спрямованих на формування адаптивних систем і механізмів, що здатні забезпечити стійкість органів ДПС України до постійних змін зовнішніх та внутрішніх чинників, а також ефективності виконання поставлених перед ДПС України завдань у сфері забезпечення податкової політики України.

Проблемам організації фінансування, бюджетного забезпечення та матеріально-технічного постачання органів виконавчої влади присвячено праці багатьох вітчизняних і зарубіжних вчених. Однак поки що недостатньо розробленою залишається проблема комплексного дослідження організаційних засад фінансового

забезпечення та матеріально-технічного постачання ДПС України, без чого неможлива узгодженість позицій і практичних дій щодо ефективного регулювання зазначеної сфери.

Досягнення поставленої мети в ході діяльності ДПС України можливо лише за умови створення ефективної системи її фінансового забезпечення та матеріально-технічного постачання, організація яких є важливим елементом, що впливає на якість функціонування органів ДПС України.

Основа організаційних засад фінансового забезпечення та матеріально-технічного постачання ДПС України становлять об'єкти, предмет, суб'єкти, методи, принципи й технологія планування, організації та контролю.

Основним завданням організації фінансового забезпечення і матеріально-технічного постачання потрібно вважати створення належних умов для ефективного функціонування органів ДПС України. Правильна організація фінансового забезпечення та матеріально-технічного постачання є запорукою успіху діяльності ДПС України, дає змогу зменшити витрати, а відповідно - підвищити ефективність діяльності ДПС України.

Формування організаційних засад фінансового забезпечення та матеріально-технічного постачання ДПС України передбачає створення єдиного проведення порядку заходів, які б забезпечували координацію дій усіх суб'єктів у зазначеній сфері. Метою організаційних заходів врешті-решт є забезпечення ефективної діяльності ДПС України у сфері реалізації єдиної державної податкової політики, а також державної політики у сфері контролю за виробництвом та обігом спирту, алкогольних напоїв і тютюнових виробів, здійснення міжгалузевої координації у цій сфері.

Зазначимо, що в сучасних умовах реформування системи податкових органів, а також їх модернізації, що здійснюється на підставі Стратегічного плану розвитку Державної податкової служби України на період до 2013 р., є досить довготривалим процесом, який потребує значних фінансових, матеріальних, людських та інших ресурсів¹. Це зумовлює необхідність впровадження нових підходів до оптимізації організаційних засад суб'єктів фінансового забезпечення та матеріально-технічного постачання ДПС України, забезпечення координації їх діяльності на всіх рівнях.

Організація фінансового забезпечення та матеріально-технічного постачання ДПС України – це діяльність, яка здійснюється в межах фінансової системи держави у всіх її проявах та є формою участі в розподілі грошових коштів шляхом отримання фінансових ресурсів із метою наділення ДПС України відповідними матеріально-технічними ресурсами.

Фінансове забезпечення ДПС України має складну структуру, елементами якої є: чітке визначення джерела фінансування (державний бюджет); форми фінансування; методи та інструменти акумуляції грошових надходжень та їх вкладення у відповідні програми й напрями діяльності ДПС України; методи та інструменти контролю використання бюджетних коштів, включаючи оцінку ефективності їх використання тощо. При цьому мають бути врахованими й рівні регулювання – державний, регіональний, місцевий, в рамках одного органу ДПС України. У сучасних умовах розвитку фінансових і бюджетних відносин фінансове забезпечення та матеріально-технічне постачання ДПС України має свою специфіку і виступає як складовий елемент бюджетної та фінансової політики держави.

Ефективність організації фінансового забезпечення і матеріально-технічного постачання залежить від цілеспрямованого вибору фінансових інструментів та дієвості їх впливу на окремі аспекти розвитку ДПС України. Саме через організаційні структури забезпечується функціонування фінансового механізму, частиною якого є фінансове забезпечення. До організаційних структур фінансового механізму відносять: правове регламентування, планування, організацію процесу фінансового забезпечення та контроль.

В управлінні організації фінансового забезпечення важливим є його спрямування на вирішення тих чи інших проблем, які періодично виникають під час діяльності ДПС України, чи на те, щоб їх не виникало. Звичайно, механізм фінансового забезпечення ДПС України має реагувати на проблеми, які існують, та сприяти їх вирішенню. Проте головна її мета полягає в тому, щоб їх не допускати.

Важливою особливістю організаційних засад процесу фінансового забезпечення та матеріально-технічного постачання є те, що він регулюється нормами адміністративного права, а, отже, становить предмет адміністративно-правового регулювання і за своїм змістом полягає у реалізації адміністративних рішень². З цього можна зробити висновок, що суб'єкти, покликані займатися організацією фінансового забезпечення та матеріально-технічного постачання ДПС України, виступають у ролі носіїв адміністративних повноважень щодо об'єктів, на які поширюється їх владний вплив. А відносини, які виникають між ними, будуються за принципом «влади - підкорення»³.

Організація матеріально-технічного постачання включає: визначення потреби в матеріально-технічних ресурсах, пошук і купівлю ресурсів, організацію доставки, зберігання й видачі окремим структурним підрозділам. Даний процес здійснюється однаково всіма органами ДПС України у межах компетенції.

У п. 2.7 Регламенту Державної податкової служби України, затвердженого наказом ДПС України від 27 жовтня 2011 р., передбачено, що адміністративно-господарське забезпечення діяльності ДПС України здійснює Департамент адміністративно-господарського забезпечення, на який покладається функція організації матеріально-технічного постачання⁴. В оперативному підпорядкуванні Департаменту адміністративно-господарського забезпечення знаходяться Управління документального забезпечення, Управління господарського забезпечення (Відділ господарського забезпечення та пожежного нагляду, Відділ по роботі з об'єктами державної власності та закупівель, Сектор транспортного забезпечення, Сектор матеріально-

технічного забезпечення), Управління капітального будівництва та розвитку (Відділ організації будівництва та капітального ремонту, Відділ соціального забезпечення та обліку нерухомого майна).

Основними функціями Департаменту адміністративно-господарського забезпечення ДПС України є: проведення маркетингового дослідження ринку постачальників; визначення потреби в конкретних видах ресурсів; планування матеріально-технічного забезпечення органів ДПС України ресурсами; організація транспортування, складського господарства.

Окрім того, у процесі адміністративно-господарського забезпечення ДПС України департамент веде облік об'єктів державної власності, що перебуває в управлінні ДПС України, здійснює контроль за ефективним використанням та збереженням таких об'єктів, створення належних побутових умов для забезпечення діяльності ДПС України, забезпечення та контроль за належним технічним та санітарним станом адміністративних будинків ДПС України та прилеглих до них територій, за раціональним розподілом, використанням і експлуатацією автомобільного транспорту у системі органів ДПС, а також ведення складського господарства та здійснення організаційних заходів з питань охорони праці, пожежної безпеки, надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру і цивільної оборони тощо. З огляду на це можна зробити висновок, що матеріально-технічне забезпечення діяльності ДПС України, зокрема взаємодії її структурних підрозділів, здійснюється спеціальним органом при ДПС України.

Якщо вести мову про організаційні засади контролю за діяльністю у сфері фінансового забезпечення та матеріально-технічного постачання ДПС України, то слід виділяти зовнішньо організаційні та внутрішньо організаційні засади.

Зовнішньо організаційні засади здійснення державного контролю за використанням державних коштів, а також фінансовим забезпеченням та матеріально-технічним постачанням - це такі основи контролю, які закріплені в нормативно-правових актах загальної спрямованості та мають на меті встановити загальні риси контрольних дій суб'єктів контролю в державі. До таких заходів слід віднести: розробку плану державного контролю на наступний рік та доведення його до ДПС України; розроблення програми, за якою буде здійснено контроль, і за 10 днів до початку його проведення направлення програми до ДПС України; видання наказу про проведення державного контролю органом, на який покладено функції контролю, де зазначаються склад комісії і термін його проведення, та посвідчення на період здійснення контрольного заходу; формування складу комісії; встановлення терміну проведення державного контролю, форми контролю, покладених завдань та ін.

Зовнішньо організаційні засади контролю за використанням бюджетних коштів встановлюють загальні принципи державного контролю шляхом закріплення порядку його здійснення в нормативно-правових актах регуляторного характеру.

У свою чергу, внутрішньо організаційні засади включають у себе комплекс заходів з організації безпосередньої діяльності у процесі фінансового забезпечення та матеріально-технічного постачання.

Однією з форм контролю за наявністю та рухом бюджетних коштів в органах ДПС України є бухгалтерський облік, який будується на загальноприйнятих державних принципах. Бухгалтерський облік ДПС України виконує управлінську, контрольну й інформаційну функції, який має певні особливості.

Облік матеріально-технічного постачання здійснюється відповідно до Інструкції з обліку основних засобів та інших необоротних активів бюджетних установ, затвердженої наказом Держказначейства України від 17 липня 2000 р.⁵

Бухгалтерський облік, як необхідний елемент фінансового забезпечення і матеріально-технічного постачання ДПС України, здійснює Департамент фінансування, бухгалтерського обліку та звітності, основним завданням якого є організація прогностичного планування видатків на матеріально-технічне забезпечення діяльності ДПС України, фінансування, ведення бухгалтерського обліку та аналіз бухгалтерської звітності органів ДПС і підвідомчих бюджетних установ.

Для реалізації цих завдань Департамент фінансування, бухгалтерського обліку та звітності: організовує роботу щодо складання бюджетних пропозицій і прогностичних показників на плановий рік, подає їх Міністерству фінансів України для подальшого включення до проекту Державного бюджету України; захищає показники бюджетного запиту на плановий рік у Міністерстві фінансів України; бере участь у розробці законодавчих та інших нормативних актів з питань бюджетного фінансування, удосконалення оплати праці та матеріального стимулювання, обов'язкового державного страхування працівників органів ДПС, а також виконання інших функцій, покладених на податкові органи; організовує роботу щодо фінансового забезпечення, ведення бухгалтерського обліку майна, зобов'язань, фінансових та господарських операцій, формування зведеної бухгалтерської та статистичної звітності органів ДПС і підвідомчих бюджетних установ; вивчає стан організації фінансової діяльності органів ДПС, підвідомчих підприємств, установ, організацій, у тому числі здійснює моніторинг, узагальнення й аналіз фінансових операцій та показників фінансової діяльності; надає консультативну і практичну допомогу органам ДПС в організації фінансової діяльності та з питань бухгалтерського обліку; забезпечує формування, організацію фінансового планування, виконання та аналіз кошторису Проекту модернізації податкової служби⁶.

Фінансове планування, виступаючи однією з найважливіших функцій фінансового управління, є своєрідним інтегруючим елементом в системі управління, який узгоджує, координує такі функції фінансового забезпечення, як формування інформаційної бази, фінансовий контроль та стимулювання виконання

прийнятих управлінських рішень у сфері фінансового забезпечення та матеріально-технічного постачання ДПС України, оскільки певною мірою забезпечує можливість реалізації цих функцій.

Таким чином, фінансове планування є важливою складовою внутрішньоорганізаційного планування, реалізація якого є необхідною умовою досягнення стратегічних цілей діяльності ДПС України, яка узгоджує окремі фінансові цілі, координує їх з іншими цілями, забезпечує ефективний механізм управління.

Основним методом бюджетного забезпечення органів ДПС України є кошторисне фінансування, під яким розуміють виділення коштів на утримання закладів, установ і організацій, виконання певних програм і реалізацію певних заходів на підставі спеціального фінансового документа – кошторису⁷.

Реалізація кошторисного фінансування здійснюється на основі принципів плановості, цільового характеру, виділення коштів залежно від фактичних показників, підзвітності⁸.

Доходи ДПС України мають специфічний характер: порядок їх формування регулюється окремими нормативними актами. Видатки і витрати ДПС України відбиваються, з одного боку, джерела їх забезпечення (державний бюджет), а з іншого боку - характеризують економічні категорії, що визначають специфіку її господарської діяльності.

По закінченні бюджетного періоду (31 грудня або інший останній день бюджетного періоду, якщо Міністром фінансів України визначено інший термін закриття рахунків) Департамент внутрішнього контролю та аудиту ДПС України проводить інвентаризацію активів та зобов'язань і за даними обліку визначають суми небюджетних фінансових зобов'язань. Інформація подається органам Державного казначейства України.

Контроль за використанням фінансових ресурсів і матеріально-технічних ресурсів також здійснює Департамент внутрішнього контролю та аудиту ДПС України, завданнями якого є: здійснення внутрішнього контролю та аудиту ефективності за роботою органів державної податкової служби України всіх рівнів (у т.ч. підрозділів податкової міліції), підприємств, установ і організацій, заснованих за їх участі, щодо виконання вимог Закону України «Про державну податкову службу в Україні», норм чинного законодавства та нормативно-правових актів ДПС України; здійснення фінансового аудиту та аудиту відповідності щодо контролю за використанням бюджетних коштів, правильності ведення бухгалтерського обліку, збереженням активів та управлінням державним майном органами ДПС і підпорядкованими підприємствами, що належать до сфери управління ДПС України; виявлення і аналіз причин порушення норм чинного законодавства та нормативно-правових актів ДПС України у діяльності органів державної податкової служби та підприємств, установ і організацій, заснованих за їх участі; керівництво, контроль та координація роботи управлінь (відділів, секторів) внутрішнього контролю та аудиту ДПС в АР Крим, областях, містах Києві та Севастополі.

Крім того, Департамент внутрішнього контролю та аудиту ДПС України виконує такі функції та процедури, як: внутрішній контроль і аудит за станом додержання вимог чинного законодавства та виконання службових, посадових обов'язків в органах ДПС та на підприємствах, в установах, організаціях, що належать до сфери їх управління: планування внутрішніх перевірок та аудитів щодо організації роботи структурних підрозділів органів ДПС, підприємств, установ та організацій, що належать до сфери управління ДПС України; організація фінансового аудиту та аудиту відповідності, а саме: перевірка використання і збереження державних фінансових та матеріальних ресурсів, стану й достовірності бухгалтерського обліку і фінансової звітності, фінансово-господарської діяльності органів ДПС та підприємств, установ і організацій, що належать до сфери управління ДПС України, дотримання встановленого порядку закупівлі товарів (робіт і послуг) за державні кошти; здійснення оцінки управління бюджетними коштами, ефективності й результативності діяльності розпорядників бюджетних коштів, обґрунтованості прийнятих управлінських рішень; аналіз та оцінка стану фінансової і господарської діяльності розпорядників бюджетних коштів; організація аудиту ефективності, а саме: оцінка діяльності органів ДПС та підприємств, установ і організацій, що належать до сфери управління щодо ефективності функціонування, ступеня виконання і досягнення цілей, визначених у річних планах, ефективності планування і виконання бюджетних програм та результатів їх виконання, якості надання адміністративних послуг та виконання функцій, завдань, визначених актами законодавства, а також ризиків, які негативно впливають на виконання цих функцій і завдань та ін.

Отже, під організацією контролю за фінансовим забезпеченням та матеріально-технічним постачанням ДПС України слід розуміти сукупність заходів, спрямованих на перевірку обґрунтованості кожної статті кошторису, а також установами дотримання органами ДПС України затверджених обсягів асигнувань і з'ясування причин їх відхилення з метою перевірки законності, доцільності та ефективності використання бюджетних коштів.

На нашу думку, організаційними засадами фінансового забезпечення та матеріально-технічного постачання є сукупність елементів, спрямованих на планування, організацію, перевірку законності, доцільності та ефективності використання бюджетних коштів, з яких фінансується діяльність ДПС України.

¹ *Стратегічний план розвитку державної податкової служби України на період до 2013 року* // <http://sts.gov.ua/modernizatsiya-dps-ukraini/strategichniy-plan-rozvitku/>. – Назва з титул. екрану.

² *Основи менеджмента* [текст] : [учеб. для вузов] / [Д. Д. Вачугов, Т. Е. Березкина, Н. А. Кислякова и др.] ; под ред. Д. Д. Вачугова. – 2-е изд. перераб. и доп. - М. : Высш. шк., 2003. – 376 с. – С. 31.

³ *Теорія управління органами внутрішніх справ* [текст] : [підручник] / за ред. Ю. Ф. Кравченка. - К. : Нац. акад. внутр. справ України, 1999. – 702 с. – С. 73.

⁴ *Про затвердження Регламенту Державної податкової служби України* [текст] : офіц. текст : [Електронний ресурс] : наказ Держ. подат. служби України від 27 жовтня 2011 р. № 9. – Режим доступу: <http://sts.gov.ua/diyalnist-dpa-ukraini/zakonodavstvo-pro-diyalnis/nakazi-pro-diyalnist/53566.html>. – Назва титулу з екрану.

⁵ *Про затвердження Інструкції з обліку основних засобів та інших необоротних активів бюджетних установ* [текст] : офіц. текст : наказ Держ. казначейства України від 17 липня 2000 р. № 64. / [Електронний ресурс] : Режим доступу: <http://www.linux.kiev.ua/ua/docs/legal/oblik>. – Назва титулу з екрану.

⁶ *Державна податкова служба України* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.sts.gov.ua/pro-dpa-ukraini/struktura-dps>.

⁷ *Словник бюджетної термінології* [текст] : [Електронний ресурс] : Режим доступу: <http://slovopectia.org.ua/50/53392-0.html>. – Назва титулу з екрану.

⁸ *Пігуль Н. Г. Особливості реалізації фінансового механізму бюджетних установ* [текст] : / [Н. Г. Пігуль, О. В. Люта] // Вісник Академії митної служби України. Серія : «Економіка». – Дніпропетровськ, 2010. – № 2(44). – С. 94-101.

Резюме

У статті розглядаються окремі аспекти організації фінансового та матеріально-технічного забезпечення органів ДПС України.

Ключові слова: організація, адміністративно-господарське регулювання, фінансове та матеріально-технічне забезпечення.

Резюме

В статье рассматриваются отдельные аспекты организации финансового и материально-технического обеспечения органов ГНС Украины.

Ключевые слова: организация, административно-хозяйственное регулирование, финансовое и материально-техническое обеспечение.

Резюме

The article deals with some aspects of financial and logistical support of the STS of Ukraine.

Key words: organization, administration and economic management, financial and logistical support.

Отримано 27.09.2012